

rostra

december - januari nr. 28

inhoud:

REDAKTIONEEL.	pag. 2
De nieuwe hoogleraar agrarische ekonomie : Prof. j. de Veer.	pag. 3,4
VIETNAM: Economische achtergronden?	pag. 5,6,7
Mededelingen.	pag. 7
SEF- RUSLANDREIS.	pag. 8,9,10
Wie begrijpt er nu iets van de verkiezingen?	pag. 11
Klein en zijn beurzenbeleid.	pag. 12,15
Milieu en Economie.	pag. 13,14
AIESEC.	pag. 15
Mededelingen.	pag. 15

rostra

blad van de **73**

ekonomische

fakulteit **74**

redaktie

Anneke Brouwer
Gerard Butcher
Johan Conijn
Jan van Dijk
Jeroen Smit
L.J. Zimmerman

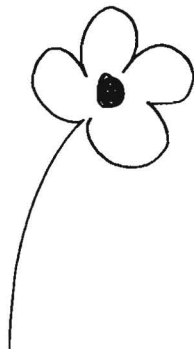
redaktie adres

Jodenbreestraat 23
Amsterdam 1001
Kamer 2167
Tel. 5254120

Dank voor het typewerk.

Prof. van Stuijvenberg toont op zijn kollege als volgt aan dat het kommunisme een soort religie is:

- zij hebben hun heiligen; Lenin en Stalin;
- zij hebben hun heilige plaatsen; Moskou en Leningrad;
- hun heilige lied; de internationale,
- hun eschatologie; de klassenloze maatschappij;
- hun heilige boek; het Kapitaal;
- hun duivels; kapitalisme, imperialisme en fascisme.
- de gevallen engelen; de trotskisten.

re

dak

tio

neel

De redaktie wenst u in dit jaarwisselingsnummer al het goede toe voor 1974. Wij danken allen, die in het eerste deel van onze rit 73-74 kopy ingestuurd hebben, waardoor wij in staat zijn geweest u een blad toe te sturen, dat veel van wat leeft en gebeurt in onze fakulteit presenteert.

Onze wens voor 1974 is, dat wij op de oude voet ROSTRA voort kunnen zetten, waarvoor een gestadige stroom kopy eerste ver-eiste is. Wij roepen dan ook ieder op deze wens voor ons in vervulling te doen gaan.

Ad van der Ven, ROSTRAPenning-meester en koördinator gaat ons wegens persoonlijke redenen, verlaten. Wij danken hem voor het vele werk, dat hij verzet heeft; vooral om telkens weer alle kopy voor de sluitings datum binnen te krijgen. Gerard Butcher gaat in het nieuwe jaar zijn functie overnemen. Wij heten hem hierbij hartelijk welkom.

In dit nummer vindt u o.a. een voorlopig verslag van de RUSLAND-REIS. De voorpagina van ROSTRA 27 was daar reeds een voorproefje van, daar het precies verscheen in de week van de reis.

Verder zult u in dit nummer en in nr. 29 een artikel over VIETNAM kunnen lezen van de hand van Richard Hengeveld, die over dit onderwerp een zeer uitgebreide kandidaatsskriptie heeft gemaakt.

Tot slot melden wij u dat de sluitingsdatum voor nr. 29 15 februari is.

De Redaktie.

de nieuwe hoogleraar agrarische economie: prof. J. de veer

Vr.: Wat houdt het vak agrarische economie in?

Antw.: Agrarische economie benadert vraagstukken in de landbouw vanuit economisch gezichtpunt. Agrarische economie is in de eerste plaats economie, maar dan toegespitst op de agrarische sector, hoewel in de geïndustrialiseerde landen vaak minder dan 10% van de beroepsbevolking hierin werkzaam is. De landbouw is ook belangrijk in de relatie met andere sectoren, zoals de agrarische industrie. De landbouw bepaalt het grootste deel van de grond, ook visueel. Agrarische economie heeft vele raakvlakken met o.a. de planologie. Is het internationale handelsverkeer spelen agrarische producten een zeer belangrijke rol; het name ook in de handel tussen geïndustrialiseerde landen en ontwikkelingslanden.

Vr.: Hoe bent U zelf tot het vak agrarische economie gekomen?

Antw.: Ik heb gestudeerd in Amsterdam. Agrarische economie was toen nog niet in het studieprogramma opgenomen, maar wel heb ik altijd belangstelling ge-

had voor landbouw-economische vraagstukken. Dat komt voor een deel voort uit het feit dat ik opgegroeid ben op een landbouwbedrijf, voor een ander deel om dat mijn vader altijd in de landbouworganisaties, ook in overheidsverband bezig is geweest en werk gehad heeft in de agrarische sector en in de landbouwpolitiek.

In mijn studietijd heb ik, bij de scripties die ik maakte en bij de keuzevakken die ik koos, altijd de nadruk gelegd op agrarische economie. In het vak coöperatie werd toen vrij veel landbouw gegeven.

Na mijn studie en militaire dienst heb ik in het kader van het Landbouw-Economisch Instituut enkele jaren bij de Rijksdienst IJsselmeerpolders gewerkt aan onderzoekingen in verband met het in cultuur brengen van die polders en de agrarische bedrijven, die in deze polders gesticht werden.

Bij het Landbouw Economisch Instituut ben ik verbonden aan de afdeling Bedrijfs Economisch Onderzoek. Het Landbouw Economisch Instituut is het centrale instituut, dat zich in Nederland

bezighoudt met het economisch onderzoek in de landbouw. Het kent verschillende afdelingen, zoals Algemeen Economisch Onderzoek, dat zich vooral bezighoudt met de positie van de landbouw in het totaal van de Nederlandse economie, de relaties tussen de landbouw en de andere sectoren, de problemen in de landbouwpolitiek en de plaats van de Nederlandse landbouw in het kader van de internationale concurrentieverhoudingen. De bedrijfseconomische afdeling van LEI houdt zich voornamelijk bezig met de vraagstukken van de bedrijfsexploitatie, grootte, financiering e.d. en het leveren van de documentatie en de inzichten, die nodig zijn voor het voeren van de structuurpolitiek en de prijspolitiek. Daarnaast

Gratis boekenlijst met 400 titels over bedrijfseconomie, accountancy, organisatie, management, commerciële economie, marketing, handelsrecht en fiscaal recht, personeelsbeleid, bedrijfspsychologie en informatica. U kunt deze lijst afhalen op Grimburgwal 11 of op Jodenbreestraat 80. Indien u telefonisch uw adres opgeeft, zenden wij u de lijst gratis toe.

ACADEMISCHE BOEKHANDEL

**Scheltema
Holkema &
Vermeulen**

afdeling economie Grimburgwal 11
en Jodenbreestraat 80, tel. 226777.

zijn er nog afdelingen als visserij, tuinbouw en statistische afdeling. Sinds twee jaar ben ik adjunct-directeur van het Instituut en geef dus leiding aan het geheel van het onderzoek, wat in de verschillende afdelingen van het instituut gebeurd. Bijna twee jaar geleden werd mij gevraagd hoogleraar te worden, wat ik gedaan heb, omdat ik het een mogelijkheid vind om op een breder vlak en op andere wijze me met het vak landbouweconomie bezig te houden. Als je in een vak moet doceren, benader je dat vak toch weer op een andere manier, dan wanneer je als onderzoeker bezig bent. Als je onderzoekt houd je je bezig met een beperkt aantal problemen, waarover je je in de tijd dat je onderzoekt zo goed mogelijk oriënteert; als je doceert dan moet je je over een veel breder terrein oriënteren; je moet de stof ordenen en overdragen op een wijze, die verstaanbaar is, voor mensen, die zich in het vak willen verdiepen. Dat vind ik naast de baan in het economisch onderzoek een prettige aanvulling; ik vind het leuk en verrijkend om je ook op die manier met je vak bezig te houden.

Vr.: Wat houdt in Uw geval het hoogleraarschap in feite in en welke taken hebt U verder aan de faculteit?

Antw.: Mijn hoofdbetrekking is die bij het landbouw Economisch Instituut. Ik ben ook slechts een beperkt deel van mijn tijd hier en ik heb binnen de faculteit dan ook slechts beperkte mogelijkheden om naast het doceren nog iets te doen. Ik ben ingedeeld in de vakgroep EROS (Economie van de Regio, Ontwikkeling en Sectoren). Het is mijn bedoeling me nauwer aan te sluiten bij vooral ontwikkelings-economie. In de ontwikkelingslanden is de landbouw een belangrijke sektor, zodat agrarische economie veel raakvlakken met dit vak heeft. Op dat gebied en in de relatie met dat deel van de faculteit kan ik zelf misschien ook een inbreng hebben in de tijd die ik daarvoor beschikbaar heb.

Vr.: kunt U iets over de landbouw politiek in de EEG vertellen?

Antw.: In eerste instantie viel het accent op de prijspolitiek, die gericht is op het tot stand brengen van een gemeenschappelijk prijspeil, dat een redelijk inkomen en een stabiele prijs moet waarborgen. De prijspolitiek richt zich op een beperkt aantal producten, waarvan de belangrijkste zijn: tarwe, suikerbieten, melk en zuivelproducten. De vaste prijzen worden voornamelijk beschermd, door enerzijds een systeem van variabele heffingen en exporttoeslagen. Schommelingen van de wereldmarktprijzen worden afgedempt door de heffingen te variëren. Anderzijds door interventie maatregelen als de prijs binnenlands niet wordt gehaald.

Als de prijs beneden een bepaald peil daalt, kunnen de producten aan een overheidsorgaan aangeboden worden, dat ze tegen interventie-prijzen afneemt.

Vr.: Kunt U iets over de problemen van de Nederlandse landbouw vertellen?

Antw.: De economische ontwikkeling gaat gepaard met een relatief sterke stijging van de arbeidslonen. Hierdoor wordt een verandering van arbeid voor arbeids-besparende technologie (kapitaal) noodzakelijk. Dit leidt tot schaalvergroting wat de productie per man moet vergroten. Tezamen met de omvang van de landbouw, die relatief afneemt, de vraag naar landbouwproducten die minder sterk toeneemt dan de totale vraag en de beperkte hoeveelheid grond leidt dit ertoe dat de werkgelegenheid in de landbouw afneemt. Het aantal bedrijven in de landbouw daalt jaarlijks ongeveer 3%. De afname van de werkgelegenheid in de landbouw wordt gedeeltelijk opgevangen door een natuurlijke afvloeiing, maar ook door de overgang naar een ander beroep. Dit laatste gaat gepaard met een aantal problemen zoals: omscholing, risico's (de agrariër komt vaak terecht op conjunctureel gevoelige arbeidsplaatsen), het bedrijf moet geliquideerd worden, het vermogen elders belegd, maar ook gaat dit gepaard met een verlies van een deel van de vrijheid en zelfstandigheid. Het opgeven van het eigen bedrijf is dan ook vaak een moeilijke en vervelende beslissing, die vaak uitgesteld wordt, temeer daar meestal een belangrijk gedeelte van de investeringen met eigen vermogen gefinancierd is. Het totale inkomen uit investeringen en arbeid (vaak lange arbeidstijden), is vaak niet onbevredigend, maar wel gezien de belonings-niveau's van arbeid en vermogen in andere sectoren, vaak relatief laag.

Vr.: Schaalvergroting zie je overal in de EEG en in alle sectoren houdt dit in dat de EEG dit ver-ld?

Antw.: In de EEG worden allerlei maatregelen genomen in het kader van de structuurpolitiek. Dit geschiedt nog niet zo lang. De EEG is begonnen met de prijspolitiek. De oplossing moet liggen in het creëren van alternatieve werkgelegenheid. Met name ook in het ondersteunen van boeren die hun bedrijf willen beëindigen; het treffen van financiële regelingen indien zij hun bedrijf beschikbaar stellen voor vergroting van bedrijven in de omgeving. Daarnaast is er een programma om bedrijven die zich ontwikkelen te ondersteunen: bedrijven die een plan op tafel kunnen leggen, waarbij aangetoond wordt, dat zij zich binnen redelijke tijd tot doelmatig bedrijf kunnen ontwikkelen, kunnen een rentesubsidie krijgen voor hun investeringen.

Vr.: Waaruit bestaat de eigen inbreng van studenten bij de keuze van tentamenstof of scriptie?

Antw.: Mijn vak omvat slechts twee trimesters. Het is een keuzevak met een klein tentamen, Er wordt slechts een beperkt gedeelte van de stof op het college behandeld. In de literatuurlijst streef ik er naar keuzemogelijkheden te geven en het is mogelijk in overleg nog een andere keuze uit de literatuur te doen.

Vr.: Bent U van plan om excursies te organiseren?

Antw.: Ik heb geen afgeronde plannen, maar het is wel de bedoeling jaarlijks in samenwerking met Delft en de VU een excursie te organiseren. Dit jaar ben ik met de TH en de VU naar Midden-Delfland geweest. Dat is ongeveer het gebied tussen Hoek van Holland, Delft en Rotterdam, dit is met name ook planologisch een interessant gebied. Maar ook buiten dat is het wel mogelijk, indien blijkt dat daar veel belangstelling voor is, een bepaalde excursie te organiseren. In het algemeen zijn de aantallen mensen, die agrarische economie volgen niet zo groot, dat je dat improvisatorisch en incidenteel niet eens een keer kunt doen.

Vr.: Hebt U nog bijzondere punten, die niet aan de orde zijn geweest?

Antw.: Nu ja, over elk van de onderwerpen zou natuurlijk veel meer te zeggen zijn en natuurlijk zijn ook lang niet alle onderwerpen aan de orde gekomen.

Jan v. Dijk

mededeling

De Nederlandse Organisatie voor Ontwikkelingssamenwerking (NOVIB) waarvan Prins Bernhard ere-voorzitter is organiseert omstreeks het kerstfeest de actie "Gast aan tafel". Zij roept op, om bijdragen voor blijvende verbetering van de voeding in arme landen te storten op giro 645300 NOVIB, Den Haag.

VIETNAM :

ekonomische achtergronden ?

Iedereen zal het erover eens zijn dat de Amerikaanse inmenging in Indochina niet als een "tragic mistake" beschouwd kan worden; de Vietnam-oorlog wordt niet afdoende verklaard als men deze louter als het gevolg van een serie politieke misstappen beschrijft. "Blunders van zo'n allure zijn geen verklaring van een oorlog maar moeten zelf verklaard worden" (Bart Tromp in VN). In het onderstaande zal worden bekeken of er achter de Amerikaanse interventie achtergrondontdekt kunnen worden, die in de economische sfeer liggen.

Het behoort tot de schone Amerikaanse mythes, dat de USA een 'anti-kolonialistisch' en 'anti-imperialistisch' land zou zijn. Sinds de periode-Dulles is het in zwang te verklaren dat de ontworsteling aan het Engelse moederland een blijvende wederzijdse sympathie tussen deze ex-kolonie en alle kolonien ter wereld tot gevolg heeft gehad. De USA heeft dan ook niet, zoals de oude Europese mogendheden, een koloniaal imperium opgebouwd en zou juist de vrijwording van alle politiek afhankelijke volken hebben toegejuicht.

Nu was echter de USA voor 1776 allerminst een 'kolonie' in de zin waarin dit begrip tegenwoordig gebruikt wordt; in de woorden van de Amerikaanse diplomaat Bator: "deze anglo-amerikanen waren geen verdrukke inboorlingen, het waren trotse veroveraars." Ten tweede is het al of niet bezitten van kolonien niet bepalend voor de houding van een land tegenover het kolonialisme: in feite heeft de USA zich nooit werkelijk anti-kolonialistisch opgesteld, en pas onder Eisenhower-Dulles sloop het anti-kolonialisme opeens als verbale leuze de politieke retoriek binnen. En ten derde: het land mag dan in de historie nauwelijks zijn opgetreden als kolonisator-oude stijl, in het ontwikkelen van zg. neokolonialistische machts- en uitbuitingsrelaties is het een pionier geweest. Drie redenen dus om bij dat anti-imperialisme van de USA wel enkele vraagtekens te plaatsen.

Imperialisme

Met het begrip 'imperialisme' heeft het altijd wat moeilijk gelegen. Politiek geladen onderwerpen hebben gauw de neiging om tot nogal uiteenlopende interpretaties te leiden, en veelvuldig zijn de controversen over de definiëring van ook dit begrip. Zo kon bv. aan de ene kant Lenin in zijn bekende brochure het imperialisme gelijkstellen aan het monopolistische stadium van het kapitalisme en aan de andere kant Schumpeter 'aantonen' dat het kapitalisme in wezen anti-imperialistisch is. Lenin beschreef feitelijke maatschappelijke processen, die hij de naam 'imperialisme' gaf, en zocht de verklaring daarvan in de ontwikkeling van het monopolie-kapitalisme, in overakkumulatie en daling van de winstvoet; Schumpeter hanteerde een afwijkende definitie voor imperialisme (en voor kapitalisme) en zei vervolgens dat de verklaring van Lenin niet adequaat was - vergetende dat je diens theorie

nog niet hebt weerlegd als je laat zien dat 'imperialisme' in werkelijkheid iets anders is. En zo zijn er ook, die het imperialisme beschouwen als een historisch verschijnsel, zorgvuldig geplaatst in een vorige eeuw - de moderne verhoudingen in de wereld zouden niet als imperialistisch omschreven kunnen worden. Daarnaast zijn er theorieën opgesteld, die de oorspronkelijke opvatting verlaten en de verklaring niet meer zoeken in economische, maar eerder in sociaal-psychologische of politieke factoren. De theoretici die voortbouwen op Marx zijn natuurlijk bij uitstek degenen die daarentegen de nadruk leggen op de economische theorie van het imperialisme. In zijn in onze fakulteit sinds jaar en dag op de literatuurlijst prijkkende boek over de Geschiedenis van het economisch denken schreef Zimmerman zelfs dat de imperialismetheorie het enige punt is waarop 'Marx' theorie op vruchtbare wijze verder uitgewerkt is (al is het de vraag of deze opmerking kan worden volgehouden). Aangezien de belangstelling voor wat zich in ZO-Azië afspeelt ook in onze fakulteit duidelijk aan het groeien is - zie de steunactie voor de Universiteit van Hanoi, zie de boekenactie, zie de Indochina-projectgroep - en hetzelfde gezegd kan worden van de interesse voor marxistische economie - zie de werkkolleges over Sweezy, zie de gastkollegencyclus afgelopen jaar -, zal de titel dan dit verhaal waarschijnlijk nauwelijks meer tot grote verbazing aanleiding geven. Gezien in het licht van de theorieën van Luxemburg, Lenin, Baran en Sweezy is de Indochina-oorlog een imperialistische oorlog, waarin het niet gaat om de democratie, maar in laatste instantie om economische belangen. Dat het de Amerikanen nooit is gegaan om verdediging van de democratie tegen de agressie van

Hanoi wist echter iedereen al, die deze zaak niet volslagen bevooroordeeld bekijkt, blind voor de feiten welke al jaren bekend zijn uit -let wel- voor- namelijk Amerikaanse bronnen, maar velen zullen toch zo op het eerste gezicht het antwoord op de vraag wat dan wèl de redenen zijn van de bemoeiing met ZO Azië niet zoeken in de economische hoek. Want de hele theorie van het imperialisme geeft over het algemeen aanleiding tot nogal wat twijfels. Volgens de imperialismetheoretici spruit de noodzaak tot het in stand houden van een imperium van economisch afhankelijke landen voort uit de omgekeerde afhankelijkheid van het westen van buitenlandse grondstoffen, uit de mogelijkheid die de westerse landen moeten hebben om hun kapitaaloverschotten te exporteren, en uit de behoefte aan afzetmarkten voor de in eigen land onverkoopbare productie. Vaak wordt hier tegenover echter gesteld: een land als de USA mag dan zo nu en dan de rol van wereldpolitieagent spelen, maar is de achtergrond daarvan niet veeleer van politieke aard? Heeft de economie van de USA het imperialisme eigenlijk wel nodig? Men pleegt daarbij te wijzen op het feit dat de export naar onderontwikkelde gebieden maar zo'n klein deel van het Amerikaanse BNP uitmaakt, op de geringe omvang van de investeringen in onderontwikkelde landen, op de mogelijkheid van substitutie voor 'onmisbare' grondstoffen (en voor een enkel gebied als Indochina geldt dit alles nog sterker).

Magdoff, een der belangrijkste hedendaagse auteurs op dit gebied, wijst de vraagstelling naar de 'noodzakelijkheid' van het imperialisme af. "De formulering van een vraag geeft gewoonlijk de grenzen aan van het antwoord... Het imperialisme is... nauw verweven met de geschiedenis en de daaruit volgende structuur van de moderne kapitalistische samenleving, met zijn economie, politiek en heersende ideeën. Zozeer, dat een dergelijke vraag tot dezelfde categorie behoort als bv.: 'Is het noodzakelijk voor de VS Texas en New Mexico te behouden?'... Zulke vragen zouden nuttig kunnen zijn in het klaslokaal om de verbeelding van de studenten te helpen stimuleren... Maar zij zullen niet bijdragen tot een begrip van de rol van de territoriale expansie in de ontwikkeling en het functioneren van de economie... De relevante vraag is niet of het imperialisme noodzakelijk is voor de VS, maar om de "rationaliteit" van het historisch proces zelf te ontdekken: waarom de VS en andere leidende kapitalistische naties hardnekkig en voortdurend minstens driekwart eeuw lang op de imperialistische manier hebben gehandeld." Elders zegt hij: "Studenten stellen geregeld de vraag: Is imperialisme noodzakelijk? Wat ik nu juist probeer duidelijk

te maken ... is, dat je ernaast zit met zo'n vraag. Imperialisme is geen kwestie van keuze voor een kapitalistische maatschappij; het is de 'way of life' van zo'n maatschappij." Het eerste van deze citaten komt uit het antwoord op een artikel, gewijd aan de vraag of de US-ekonomie het imperialisme nodig heeft. Magdoff vindt de vraagstelling op zich al onjuist, en hij bekritiseert dan ook de auteurs, die alle elementen van het imperialisme los van elkaar en los van het maatschappelijk en economisch organisme waarvan ze deel uitmaken bekijken (ze beschouwen alleen de binnenlandse betekenis van de buitenlandse activiteiten van de US, ze trekken een scherpe scheiding tussen militaire en economische redenen tot interventie, ze achten het imperialisme-begrip alleen van toepassing op relaties met onderontwikkelde landen). Vanuit die geïsoleerde beschouwingswijze komen ze tot een afwijzing van de economische 'noodzakelijkheid' van het imperialisme voor de USA, en ze zoeken daarom de verklaring voor bv. het ingrijpen in Vietnam in militaire belangen en politieke beslissingen. Magdoff stelt hier tegenover als fundamentele kritiek dat er juist een essentiële "one-ness" van de economische, politieke en strategische belangen van de USA, en een historisch gegroeide onderlinge afhankelijkheid van internationale en binnenlandse economische structuren bestaat.

Grondstoffen

Hebben de Verenigde Staten in Indochina ingegrepen om de grondstoffen? Er zijn auteurs geweest die het aardrijkskundeboeken-sprookje dat Amerika zo rijk is "omdat er zoveel in de grond zit" aan de kaak hebben gesteld, en betoogd hebben dat de hoge levensstandaard slechts gehandhaafd kan worden zolang het land tegen lage prijzen toegang heeft tot de grondstoffen in de 'derde wereld'. De USA (6% van de wereldbevolking) verbruikt jaarlijks één derde van de wereld-energieproductie, 33% van alle geproduceerde bauxiet, 25% van het wolfram, 41% van het tin, en deze lijst valt gemakkelijk verder aan te vullen. Maar de USA is, om deze positie van 'bevoorrecht konsument' te behouden, wat vele grondstoffen betreft grotendeels (tot 100% voor bv. chroom, kobalt, niobium - drie kritieke elementen voor de productie van o.a. straal-motoren), en in toenemende mate, op import aangewezen. Het Defense Department hanteert dan ook een lijst van 62 'strategische materialen' die onmisbaar zijn voor het oorlogspotentieel maar ook voor een deel van de civiele productie van het land; driekwart

van de import van deze grondstoffen komt uit derde wereld-landen - vandaar de vrees voor het verlies van deze gebieden. Toch vindt Magdoff dat men niet te grote nadruk op deze import-afhankelijkheid moet leggen; ook in de tijd dat Amerika nog geen 'have-not' natie was m.b.t. reeksen mineralen waren US-ondernemingen al op jacht naar buitenlandse bronnen. Hij zoekt de kern van het imperialisme eerder in het gedrag van monopolistische ondernemingen: deze streven, als monopolies, naar controle over de gehele wereldproductie teneinde via een grotere invloed op de prijsvorming hun winst te kunnen verhogen. De door Miller c.s. geopperde stijgende substitutiemogelijkheid door synthetische stoffen en de verbeterde techniek die de binnenlandse winning vergemakkelijkt blijken dan ook in feite niet gepaard te gaan met eendaling van de 'afhankelijkheid' van buitenlandse bronnen: deels omdat vele strategische stoffen nog steeds niet te vervangen zijn, deels ook vanwege andere factoren (uitputting van binnenlandse voorraden, het directe financiële voordeel bij het exploiteren van rijkere buitenlandse bronnen enz.) In de tijd dat Frankrijk heerste over Indochina was de exploitatie van de natuurlijke hulpbronnen ten bate van het moederland een van de principes van de franse koloniale politiek; daarnaast werd industrialisatie (hoewel zeker mogelijk) tegengehouden, opdat de markt voorbehouden werd voor industrieproducten uit Frankrijk (dit alles nog gestimuleerd door vrijdom van invoerrechten voor de handel met het moederland). Naar Frankrijk ging dan ook in 1939 rond één derde van de vietnamese export, en het leverde meer dan de helft van de import. Tussen 1945 en 1954 begon echter de USA steeds meer deze rol over te nemen, en uit de Pentagon-papers is gebleken dat al bij de eerste bemoeiingen van de US met de gang van zaken in ZO Azië één van de overwegingen bestond uit het feit dat het gebied belangrijk was als leverancier van strategische grondstoffen: rubber, wolfram, tin, de indonesische olie, enz. Stond na WO II aanvankelijk de USA afwijzend tegenover de franse pogingen het koloniale gezag te herstellen in het inmiddels onafhankelijk geworden Vietnam (volgens Roosevelt hadden men het gebied "100 jaar lang uitgemolken"), en ontving juist Ho Tsji Minh Amerikaanse steun, in 1949 kwam, bij het ontstaan van de Chinese Volksrepubliek, de ommezwaai. Met verwijzing naar o.m. de "hoognodige rijst, rubber en tin" van ZO Azië, die niet in russische (!) handen mochten vallen, werd via een groeiend aandeel in de financiering van de franse oorlogsvoering, lopend tot 100% in 1954, tenslotte de taak om het gebied binnen de westerse invloedssfeer te houden geheel door de USA overgenomen. Natuurlijk is het waar dat een eenmaal begonnen oorlog een eigen dynamiek ontwikkelt, los van oorspronkelijke oorzaken en beweegredenen, maar de grondstof-

fen blijven toch ook in de latere fasen van de indochinese oorlog telkens weer opduiken als motief voor de Amerikaanse acties - o.m. Cabot Lodge, Nixon, en recentelijk nog Rogers hebben zich in die richting uitgelaten.

Olie

In 1970, geruime tijd dus na de eerste stappen van de US in ZO Azië, kwamen hierbij als (ogenschijnlijk) nieuw element berichten over enorme olievondsten langs de kusten van Vietnam, Cambodja en Thailand; samen met de onderzeese lagen van Maleisië en Indonesië zouden deze velden binnen enkele jaren een dagproductie kunnen bereiken, hoger dan die van de totale westerse wereld op dit moment. Het gaat hier om 'zoete' olie (d.w.z. met een laag zwavelgehalte) zodat niet de kostbare ontzwaveling hoeft plaats te vinden die i.v.m. milieubepalingen voorgeschreven is; dit samen met de ontwikkelingen de laatste tijd op het gebied van de energievoorziening, de stijgende westerse afhankelijkheid van aardolie uit de derde wereld, de steeds hogere winsteisen van de arabische olielanden, en misschien vooral de reusachtige oliebehoefte van het naburige Japan, maakt dat de interesse van de oliemaatschappijen voor deze voorraden uiterst groot is. Het bekend worden van de aanwezigheid van olie en berichten over concessieaanvragen leidden in de Amerikaanse senaat tot discussies over de vraag "of de Amerikaanse soldaten in Vietnam moeten blijven om Amerikaanse oliebelangen te

beschermen". Bladen als Le Monde besteedden aandacht aan de beïnvloeding van de Amerikaanse leiders vanuit de oliemaatschappijen en aan garanties die de concerns gekregen zouden hebben van de US-regering, maar die regering deed alsof alles voor haar ook nieuw was. Dat dit evenwel onjuist was blijkt o.m. uit een verklaring die de ambassadeur in Thailand al anderhalf jaar eerder voor de Senaat had afgelegd over de olie. Bovendien is gebleken dat al sinds de jaren vijftig door de grote Amerikaanse oliemaatschappijen het bestaan van reserves werd vermoed, en dat in het begin van de zestiger jaren reeds onderzoeken plaatsvonden. Verschillende factoren zijn ervoor verantwoordelijk dat desondanks het daadwerkelijke zoeken zo lang op zich heeft laten wachten: de onzekerheid over de stabiliteit van de Saigon-regering, het feit dat men eerst gewacht heeft tot in de indonesische wateren inderdaad olie aangeboord werd, en de al genoemde ontwikkelingen op oliegebied. Dat Japan de eerste gegadigde is voor deze olie betekent niet dat de maatschappijen uit de USA, welk land slechts 3% van zijn binnenlandse oliebehoefte uit Oost Azië betreft, daarom minder belangstelling zouden hebben: het Midden Oosten levert ook slechts een zeer kleine fractie van Amerika's olie-konsumptie, toch zijn het Amerikaanse maatschappijen die het grootste deel van de aardolie in het M.O. oppompen. Deze concerns (die bovendien in tegenstelling tot de jpanse het nodige kapitaal en de benodigde boortech-nische kennis bezitten) zijn allerminst afkerig van een vergelijkbaar monopolie op de lukratieve jpanse markt.

Er zijn overigens wel twijfels opgeworpen omtrent deze olie-

kwestie; deels was het rondstroom van berichten over fantastische onderzeese velden natuurlijk een poging buitenslands kapitaal aan te trekken, iets wat de wankele Saigon-ekonomie best kon gebruiken. Aanvankelijk is dit echter mislukt; pas nu de politieke situatie in het gebied zich na het bestand relatief heeft gestabiliseerd zijn, drie jaar na de eerste aanvragen, eindelijk de onderhandelingen over de concessies afgesloten en zullen vier maatschappijen met boren beginnen.

Ook bij andere uitspraken over de grondstoffen van ZO Azië kan men misschien dergelijke vraagtekens plaatsen; het feit blijft echter bestaan dat in alle Amerikaanse 'post-war' plannen voor 'Non-Communist Pacific Asia' één van de functies van het gebied moet worden die van gronstoffleverancier aan de USA en Japan. Op deze plannen zal ik ik het komende ROSTRA-nummer terugkomen, na ook de rol van afzetmarkten en buitenlandse investeringen in het Amerikaanse imperialisme de revue te hebben laten passeren.

Richard Hengeveld.

Gebruikte literatuur o.m.:
 H. Magdoff, The Age of Imperialism.
 S.M. Miller e.a., Heeft de ekonomie van de VS het imperialisme nodig?, en:
 H. Magdoff, De logika van het Imperialisme, in: Wat is imperialisme (SUN).
 V. Bator, Vietnam - A Diplomatic Tragedy.
 N. Chomsky, At war with Asia.
 US Army area handbook for Vietnam.
 Far Eastern Ec. Review, Vietnam Bulletin, e.a.

Faculteits-

- belangrijk:

In de doctoraal regeling nieuwe stijl 72/73 is door de Faculteitsraad een wijziging aangebracht. De bepaling dat een tentamen waarvoor men 2x is afgewezen als examen dient te worden afgelegd, komt te vervallen.

-De beheerder de heer Grommé is in het vervolg te bereiken op toestel 4121.

-Drs. Meijs, die onlangs is afgetreden als voorzitter en gewoon lid van de Onderwijscommissie, zal nog wel als adviseur daarvan blijven optreden.

-Prof. Zimmerman is Drs. Snijder opgevolgd als voorzitter van de Facultaire Bibliotheekcommissie.

-Prof. Klant, Prof. de Wolff en Prof. Goedhart zijn benoemd tot gewone leden van de Structuurcommissie Sociale Economie. Prof. Hennipman is tot adviseur benoemd.

-Prof. Verburg en student Arnoldusse zijn namens onze faculteit genoemd tegenover het College van Dekanen als kandidaten voor het in te stellen Universitaire Adviescollege van Be-roep.

-Voor het studiejaar 73/74 is opnieuw een Commissie Gastcolleges ingesteld. Samenstelling: Dr. Pais, Drs. Odink, Drs. Hoogendonk, Drs. Dekker, Drs. Noorbergen, 2 studenten.

-Binnenkort zal als subcommissie van de Begrotingscommissie een Planningscommissie worden ingesteld. Deze commissie zal het karakter hebben van een technische begeleidingscommissie bij de planning die de vakgroepen en de faculteit op korte termijn zullen moeten gaan invoeren. Samenstelling: één lid van elke vakgroep, secretaris van de faculteit, hoofd van het faculteitsbureau en 3 studenten. De commissie zal onder voorzitterschap staan van Prof. van der

mededelingen

Zijpp, de vertegenwoordiger van onze faculteit inde Universitaire Invoerings Begeleidings Groep.

-De faculteitsraad heeft onlangs het Werkstuk van de Commissie Voorbereiding Herstructurering Wetenschappelijk Onderwijs besproken. Het standpunt van de faculteit kunt u aantreffen in de aan de Sectie Economie van de Academische Raad geschreven brief, die op kamer 2149 ter inzage ligt.

-Ter voorziening in het al enige tijd vacante lectoraat Bedrijfs-economie is een Structuurcommissie ingesteld. Samenstelling: Prof. Ankum, Drs. Pit, Prof. Klant, Drs. Koenders, Prof. de Lange, drs de Mare, Prof. van Philips, Prof. van der Zijpp, Drs. Versteegen en 3 studenten.

SEF rusland reis

De Sowjet-Unie mag zich verheugen in een grote belangstelling van de zijde van Nederlandse studiegroepen. Voor de economen opende in 1966 onze faculteit de rij en zouden schtereenvolgens alle economische faculteiten de SEF-groep uit 1966 volgen. In 1973 werd de Sowjet-Unie door verschillende studiegroepen uit andere faculteiten dan de economische bezocht. In november 1973 werd de Sowjet-Unie tenslotte opnieuw geconfronteerd met een aantal studenten uit onze faculteit, die als eerste voor de tweede keer een groep naar de Spwjet-Unie via de Studievereniging afvaardigde.

VOORBEREIDING

Voordat wij vrijdagmorgen 2 november in het KLM toestel naar Moskou konden stappen, hadden wij maanden van voorbereiding achter de rug. De organisatie van de voorbereiding was in grote trekken gelijk aan die van de Japan-reis in 1971. Een bijzonderheid vormde ditmaal echter, dat wij tot op het laatste moment in onzekerheid werden gelaten omtrent het programma, dat wij van de Russische reisorganisatie "INTOURIST" mochten volgen.

Gedurende ons verblijf in Moskou en Leningrad zouden wij steeds de alom heersende tegenwoordigheid en macht van de Staatsorganisatie INTOURIST ondervinden. Voor elke tourist geldt bijvoorbeeld, dat de logieskosten (f 60,- tot f 100,- per dag) reed: in het land van herkomst dienen te zijn voldaan alvorens een visum wordt verstrekt, maar in welk hotel men verblijft wordt nooit van te voren meegegeeld. Dit vergroot de flexibiliteit van INTOURIST, dat al het binnenlands- en buitenlands reisverkeer regelt natuurlijk wel, maar dit alleen ten eigen voordele. Want wat opvalt is, dat als eenmaal een programma wordt aangeboden, hier op geen enkel punt van kan worden afgeweken.

GASTEN

Zo vroegen wij bij een rondrit via onze INTOURIST gidse onze bus te doen stoppen voor ogen-schijnlijk interessante bezienswaardigheden. Dit werd aanvanke-lijk afgedaan met de opmerking dat de bussen op die plaats niet mochten stoppen, maar toen wij na een aantal keren dit steeds te horen kregen, bleven wij aanhouden, waarop het volgende werd gezegd: wij waren gasten van de Sowjet-Unie, INTOURIST bood de Hollandse gasten een programma aan, dat programma was goed en daarom konden er geen wijzigingen in worden aan-gebracht. Inderdaad werden er geen wijzigingen aangebracht, maar voor sommige deelnemers was de omklemming van INTOURIST van dien aard, dat ze los van INTOURIST initiatieven voor bezoeken ontplooiden, hetgeen door INTOURIST lijdelijk werd toegezien.

TOESTEMMING

Voor het overige doe je zonder de toestemming van INTOURIST weinig. Vrijwel alle hotels en de meeste restaurants vallen onder deze staatsorganisatie. Voor vervoer naar buiten de stad (niet alleen vliegtuig, maar ook trein en bus) moet je van te voren plaatsen bestellen. Buitenlanders kunnen alleen via INTOURIST deze tickets verkrijgen, evenals de visa. Het visum is niet voor het gehele land, maar alleen voor bepaalde gebie-den geldig. Reis je met een eigen wagen, dan kan dit best in de zogenaamde "vrijgegeven" ge-bieden, maar wel dienen weer vantevoren de route en data aan INTOURIST te zijn verstrekt en toestemming verkregen te zijn.

ONTSPANNING

Het programma viel dus zonder meer tegen. Maar misschien waren de verwachtingen in de zomermaanden ook wel iets te hoog geweest. Wij gingen ervan uit, dat de voortgaande ontspanning tussen Oost en West sinds 1966 en in het bijzonder de laatste twee jaar, de relaties met russische instanties en instituten zouden versoepelen, maar het uitbreken van de oorlog in het Midden-Oosten en paniekzaaien van Nixon gooide op het laatste moment roet in het eten, zodat sommige deelnemers vertwijfeld afvroegen of het wel verstandig was om op dit moment naar de Sowjet-Unie te reizen. Het bleef een retorische vraag, want de ANVR-reisvoorwaarden waren onverbiddelijk.

CONTROLE

Zo kwamen wij op vrijdag tegen de avond aan op een besneeuwd Sjeremetjewo, het vliegveld van Moskou. Vervolgens eerst een precieze paspoortcontrole (het haar was weleens langer dan op de pasfoto maar dat vormde geen bezwaar). Daarna kreeg iedereen de bagage terug om die persoonlijk aan de douane te tonen. Alle bagage werd vluchtig doorzocht: je mag geen wapens, munitie of anti-luchtdoelgeschut bij je hebben, maar ook geen russische valuta, drukwerk schadelijk voor de U.S.S.R., consumptiegoederen meer dan voor eigen gebruik enz., om nog maar te zwijgen van verdovende middelen en pornografie. Vanzelfsprekend hielden wij ons aan al deze bepalingen, hoewel een deelnemer nogal moeite had om de papers die in de studiefase waren opgesteld er door te krijgen. Over het algemeen is de douane tamelijk lankmoedig. Een dame uit een andere groep kon diverse lapen stof voor kennissen in de Sowjet-Unie meenemen, maar een andere Nederlander raakte al zijn breiwool (schaars en duur in de U.S.S.R.) aan de douane kwijt.

WACHTEN

We werden ondergebracht in Hotel Bukarest, een wat ouder hotel mooi uitzicht op het Kremlin en het Rode Plein. De luxe service deed de meeste vermoeden, dat het in het verleden een goed hotel moet zijn geweest. Erg vervelend was, dat op tijd moest worden genomen, zodat het tafelservies en -bestek bij wijze van spreken onder je mond werd weggehaald, omdat "eine andere Gruppe" alweer stond te wachten. Wachten doe je als Moskouer nog veel. De neiging tot consumeren wordt meestal voorafgegaan door de eis van wachten. De opeenhoping van stedelingen (zo'n 7 miljoen) is zo groot en het aanbod van restaurant-

tafeltjes, café's, taxi's, bars, diverse verbruiksgoederen (vlees, kleding, benzine) en de meeste gebruiksgoederen, kaartjes voor musea en voorstellingen enz. enz. zo klein, dat zich overal rijen wachtden vormen. De buitenlander is dan nog bevoorrecht omdat hij met het tonen van zijn paspoort of gewoonweg brutaliteit eerder aan de beurt kan komen, hetgeen soms geïnstitutionaliseerd is, bijvoorbeeld bij de kilometerslange rij voor het mausoleum of in de mededeling "visitors are served out of turn".

OPENBAAR

VERVOER

De frequentie en omvang van het openbaar vervoer is echter zo, dat zelden wachttijden voorkomen. De meeste inwoners zijn voor de wat langere afstand op dit vervoer, dat spotgoedkoop is, aangewezen. Zeer opmerkelijk is de ondergrondse in Moskou en Leningrad, die de Parijse metro, de Londense underground of de Boston MTA tot mollengangen maken. Roltrappen brengen je voor de eenheidsprijs van vijf kopeken diep onder de grond naar stations, waarvan de muren en plafonds op die van ballrooms lijken. De treinen komen iedere 100 seconden en alles is er vlekkeloos schoon. Het zelfbedieningssysteem in bussen en trams valt enigzins te vergelijken met die van het Amsterdams vervoer. Een bijzonderheid vormt echter, dat kaartjes voor niets kunnen worden getrokken. Dit betekent, dat je er niet alleen kan "zwart rijden", maar je ook nog kan legitimeren met een zwart getrokken kaartje, dat normaal enkele kopeken kost. Niemand doet dit vanzelfsprekend in een collectieve staat als de U.S.S.R. Controleurs zijn er dan ook niet (tenminste in de trams en bussen). Het reizigerspubliek controleert zichzelf: een abonnement wordt niet aan de bestuurder of een controleur, maar aan de medepassagiers getoond. Communisme in actie.

IJS

IJs kan je de hele winter in de grote steden krijgen. Zelfs in de kou zie je de Russen op straat of in kleine winkeltjes ijs eten (alleen room-ijs). Heel bont maken de Russen het als ze zelfs bij vriesweer - natuurlijk wel dik ingepakt - rustig op een terrasje ijs zitten te eten. Ook het zwemmen in ijskoud water is nog steeds populair.

STRAATJE

Dan nu iets over het beeld dat Moskou en Leningrad boden. Vooraf moet worden opgemerkt, dat INTOURIST alle buitenlandse gasten in eenzelfde straatje tracht te laten lopen. Je zit dus in een hotel met overwegend buitenlanders, eet in een restaurant voor buitenlandse gasten, volgt een programma dat je nauwelijks in contact met de gewone Rus brengt, koopt je souvenirs in winkels waar alleen buitenlanders mogen kopen (in foreign currency) en drinkt tenslotte wat in een bar waar uitsluitend buitenlanders toegang hebben. Het beeld, dat je van een stad krijgt valt te vergelijken met Russen die Amsterdam bezoeken door het Damrak en Rokin heen en weer te lopen.

STADSBEELD

Moskou kenmerkt zich door het prachtige Kremlin en Rode Plein, met daaromheen brede betonbanen, waarop het verkeer, voetgangers die niet van tunnels gebruik maken, van hun sokken rijdt. Langs deze "prospekts" staan grote barokke bouwwerken met een onduidelijke functie. Wat verder van het centrum komen de woonwijken die zich kenmerken door via poorten bereikbare rustieke binnenplaatsen. Dominerend in de stad zijn de uit de tijd van Stalin stammende gebouwen in suikertaartstijl. Leningrad -voorheen Petrograd- wordt wel het Venetië van het Noorden genoemd. De stad vertoont dus overeenkomsten met Amsterdam. Zo zijn er grachten, talloze bruggen en is er een Hollandse wijk. De wegen zijn er wat slechter, de ondergrondse wat kleiner, de sfeer is wat welvarender en ook prettiger vergeleken met Moskou. De stad telt nog meer paleizen of paleisachtige gebouwen dan Moskou bezit in haar estuarium diverse bruggen die alleen van twee tot vier uur 's-nachts geopend zijn (dat wil zeggen voor het rijdend verkeer gesloten).

Het verkeer heeft in de laatste jaren steeds meer de omvang van die in Westerse steden (niet op autoloze zondagen) gekregen. Fietsen, brom- en motorfietsen zie je 's-winters niet (een fiets kan je wel altijd zien in het Tolstoi-huis). Het verkeer is overwegend nog beroepsvervoer, maar er komen steeds meer mogelijkheden voor particulier autobezit. Het aantal automodellen is nog wel beperkt, maar als buitenlander val je er in je auto echt niet meer op, tenzij je in een Aston Martin DB 6 komt.

Tijdens ons verblijf maakten beide steden zich op voor de viering van de oktoberrevolutie op 7 november. Dit betekent ontelbare rode vlaggen, overal leuzen aan de gevels, feestelijke verlichting en grote portretten van Lenin, Marx, Engels en de vijftien man aan de top.

GUM

Tegenover het Kremlin staat het grote GUM-warenhuis. Het telt maar twee verdiepingen, maar wel over een zeer grote oppervlakte. De bouw lijkt nog het meeste op die van de Haagse passage, met in het centrum een fontein. Alle artikelen zijn er te krijgen, maar het assortiment is niet groot. Duurzame goederen (een televisietoestel -het beeld is een beetje wazig- kost ongeveer anderhalf maandsalaris) kun je bestellen, maar dan wel vantevoren betalen. Hier het beeld van de foto-afdeling tijdens ons bezoek. Een kale toonbank, met daarvoor circa twintig klanten opeengehoopt en erachter de verkoopster. De foto- en filmapparaten (van elk model één) staan achter haar uitgesteld in glazen toonkasten. Een jongen van een jaar of zestien heeft een toestel in zijn hand en onderzoekt dit nauwkeurig. De verkoopster staat er met haar handen over elkaar naar te kijken. De overige klanten wachten geduldig. Het is voor de jongen kopen of niet kopen, een andere keus is er niet. Hij twijfelt zo lang, dat we verder gaan. Last van opdringerige verkopers met glatte praatjes heb je hier dus niet.

Voor de Russen sluiten de meeste winkels om 21 uur en de restaurants en bars om 23 uur. Om één uur 's-nachts valt ook het openbaar vervoer stil. Je moet er wel rekening mee houden, dat in Leningrad de meeste lijnen "cirkellijnen" zonder begin of eindpunt. S tipt om één uur 's-nachts vraagt de bestuurder dan allen uit te stappen en rijdt naar de remise. Hollanders die op dat uur naar het hotel terug willen, maakten bij elk passerend voertuig in de uitgestorven straten handgebaren. Het leuke is, dat elk voertuig (auto, bus, taxi) ook inderdaad stopt en een aantal extra roebels brengt je op het juiste adres.

ZWARTE MARKT

Opvallend is de onverholen zwarte markt. De officiële roebelkoers is 1 roebel = f 3,50 maar op straat wordt je al gauw aangesproken door handelaren die geld willen wisselen tegen de koers van 1 roebel = f 1,50. Alleen de transacties vinden nog met een zekere voorzichtigheid en geheimdoenerij plaats. Daarnaast hebben deze handelaren ook belangstelling voor buitenlandse kleding, horloges, sigaretten, kauwgom, ballpoints, scheerapparaten en diverse andere goederen. De russische autoriteiten zien deze sluikehandel waarschijnlijk als onschuldig, maar ook onuitroeibaar kwaad door de vingers, want veel wordt er niet aan gedaan. Een stuk toeristische folklore.

GROEP=33

En dan een groepsreis. Het heeft natuurlijk zijn voor- en nadelen. Het toppunt van traagheid is ongetwijfeld een groepsreis in de Sowjet-Unie. Je valt in handen van een INTOURIST gids. Zij laden je in bussen, wachten tot iedereen er is, maken een

kort ritje, overladen je met gegevens en stoten je weer uit voor een bezoek, de lunch, het diner of een avondje uit. Dit allemaal een groot aantal keren herhalen en je begrijpt, dat er van de 33 bloemen die aanvankelijk stevig in de vaas stonden er steeds meer slap gingen hangen. Wel kon iedereen voordeel trekken uit de ontdekkingen van anderen. Liep iemand een gegeven moment met een bere-muts, dan zag je de volgende dag de halve groep er mee lopen: de ontdekking van een gezellige bar betekende de volgende dag het bezoek van vele studenten en exemplaren van "das Kapital" waren in "die goedkope boekwinkels" al snel uitverkocht. Het succes van de reis valt af te lezen uit het verschijsel, dat alle noodzakelijk stereotypen voor een geslaagd reisgezelschap zich al snel vormden: de onafscheidelijke vriendjes, de voordringer, de eeuwige te-laatkomer, de pientere vragensteller, de plaatjesschieter, de grote geldverteerder, de neuzenteller, de man die overal aan mee doet, de man die nergens aan mee doet, de moppentapper, de nachtbraker, de grote versierder en de kleine ondeugd. Kortom een mooie reis

Paul visser.

Het studieverlag van de Ruslandreis verschijsnt over enkele maanden.

wie

BEGRIJPT ER NU

IETS VAN DE VERKIEZINGEN ?

In het oktober-nr. van ROSTRA schreef ik over de behandeling van het faculteitsreglement, die 15 oktober zou plaatsvinden. Bij afwezigheid van een quorum, werd de discussie verplaatst naar 31 oktober, waar de eerste punten aan de orde kwamen. Zo ook de definitie van "student". Dit is uiterst belangwekkend, omdat nu reeds de gedachte meespeelt wie er met de verkiezingen mee mogen doen. Wanneer immers de faculteit bepaalt, dat ook de mensen die alleen aan de faculteit en niet aan de universiteit zijn ingeschreven student zijn, mogen zij ook meestemmen. Met name voor f.1000,- boycotter, die er ook aan onze faculteit veel zijn, erg interessant. De redenering van degenen die vóór zo'n faculteitsinschrijving zijn, is gebaseerd op de volgende juridische interpretatie. De wetgever hanteert in de drie voor het wetenschappelijk onderwijs belangrijkste wetten (de wet op het wetenschappelijk onderwijs, de wet univers. bestuurs-hervorming en de f 1000,- wet) drie niet gelijke basisprincipes. Zo tracht de WUB tegemoet te komen aan de soms felle demokratiseringsakties op de universiteiten, terwijl de wet van de Brauw er op uit is de studenten het profijtbeginsel op te dringen en te dwingen tot betalen van het collegegeld. De WWO regelt het hele wetensch. onderwijs uitgaande van de situatie zoals die vroeger was. Nu zijn bijde behandeling in de Faculteitsraad deze principes, althans de eerste twee, door elkaar gaan lopen. Enerzijds lijkt het evident, dat de boycotter nauw betrokken zijn bij het faculteitsgebeuren (in ieder geval nauwer als examenstudenten) en dus volgens de geest van de WUB betrokken moeten worden in de beslissingen, ergo moeten zij kiesrecht hebben, net zoals examenstudenten. Anderzijds is daar de f 1000,- wet, die erop gericht is alle studenten (behalve examenstudenten) collegegeld te laten betalen. Iedereen, die dat niet doet is vlgs. deze wet geen student. Nu is deze verwarring in de Faculteitsraad erg begrijpelijk. Iedereen vond immers, dat er een algemene definitie van het woord student moest worden bepaald. Bovendien is een probleem, dat er ten tijde van de invoering van de WUB, er helemaal nog geen sprake was van de categorieën 'examenstudent' en 'boycotter'. De eerste schreef zich gewoon in (à f 10,-) zonder collegegeld te hoeven betalen. De tweede categorie bestond in het geheel niet. Bij de behandeling in de faculteitsraad van het verkiezingsreglement is het niet nood-

zakelijk een 'algemene definitie te bepalen. Het gaat dan uitsluitend om de interpretatie, en dus de geest, van de WUB. Gaan we dan toch de f 1000,- wet betrekken in de discussie zullen we in moeilijkheden komen: om de ene wet (WUB) als strafsanktie op de andere (f 1000,-wet) te gebruiken kunnen we alleen maar in kronkelredeneringen terecht komen. Ontzetting uit rechten vindt in ons land sinds 1886 niet meer automatisch als straf plaats, maar slechts indien het algemeen belang zulks eist.

Naast deze problemen voor de studentenverkiezingen, zijn er ook problemen voor de docenten. Het huidige verkiezingsreglement bepaalt, dat ieder lid van het wetenschappelijk korps ten hoogste 7 stemmen op 7 verschillende kandidaten uitbrengt. Zeven is het aantal voor de staf bestemde zetels in de faculteitsraad. Stemmenoverdracht van de ene op de andere kandidaat, zoals dat noodzakelijk is voor een kieslijst kandidaten, die op één programma willen worden gekozen, is uitgesloten. Komt er dan toch een lijst voor, zoals de lijst 'Knaack, de Lange, Scobi en Oly' bij de verkiezingen vorig jaar, is het systeem niet meer adequaat. Het is nl. mogelijk, dat 49% van de stemmers alle 7 stemmen uitbrengt op bijvoorbeeld de kandidaten 1 t/m 7, die daarmee ieder 49 van de 100 stemmen halen. De overblijvende 51% zou kunnenstemmen op de kandidaten 8 t/m 14 die daarmee elk 51 van de 100 stemmen verwerven. Volgens het hier omschreven en bij ons geldende systeem, worden de 49% van de stemmers niet vertegenwoordigd in de faculteitsraad, terwijl de 51% notabene 100% van de zetels krijgt. Dit is vanzelfsprekend een theoretisch probleem. Wel is het zo, dat bij de jongste verkiezingen de genoemde lijst Knaack 20-30% van de stemmen behaalde, maar 0% van de zetels. Om nu tot een evenredige vertegenwoordiging, niet alleen van de studenten maar ook van de docenten, in de Faculteitsraad te komen, hetgeen m.i. de enige basis is voor een evenwichtig beleid, dat ook goed wordt uitgevoerd, is er een voorstel van de Aktiegroep Economen om dit verkiezingssysteem te veranderen. Het voorstel houdt in, dat ieder staflid één stem uitbrengt op één kandidaat, waarbij de mogelijkheid (en niet de plicht) tot lijstvorming aanwezig is. Tot slot nog even iets anders. Iedereen zal in de pers gelezen hebben dat Dr. Broekmeijer, een medewerker aan onze universiteit, het initiatief heeft genomen de WUB op een aantal punten 'aan te passen'

Hij heeft hier een brochure over volgeschreven, die ook werd ondertekend door onze hoogleraren Ankum, Hennipman en Van Stuijvenberg. Van laatstgenoemde, zal dit niemand verbazen; hij is immers kollega-AUB'er in de universiteitsraad van Broekmeijer, en de AUB heeft met de brochure overeenstemmende standpunten, over het in perken van de huidige inbreng van studenten en ook medewerkers. Van Prof. Ankum, de nieuwe voorzitter van de faculteit, heeft niemand in ieder geval de Aktiegroep Economen niet verwacht, dat hij zou staan achter een van de belangrijkste opmerkingen uit de brochure "door bepaalde groepen studenten wordt een voortdurende druk uitgeoefend, om de studiestof te verminderen, de beoordelingsnormen te verlagen, vakken af te schaffen, of naar inhoud te wijzigen." Prof. Ankum heeft immers in de propedeuseraad herhaalde malen ondervonden, dat de eerstejaarsstudenten in de door de Aktiegroep Economen geïnitieerde aktie, zich notabene in een handtekeninglijst hebben uitgesproken tegen studieverschrapping in welke vorm dan ook. Ook zal hij weten dat de Aktiegroep zich zeer fel tegen het nieuwe thans geldende doktoraalprogramma heeft gekant, omdat dat programma 35% minder bevatte, dan het oude. Bovendien heeft Prof. Ankum zich hier nooit tegen verzet en is hij wel medeverantwoordelijk voor het verlagen van de normen voor het propedeutisch examen door de 46-puntenregeling. Na een gesprek dat Anco de Vries en ik met Prof. Ankum hadden, had deze er geen problemen mee in de faculteitsraad te verklaren dat Broekmeijers ideeën eigenlijk aan onze faculteit al zijn verwezenlijkt (?), en dat hij over onze studenten helemaal niet zo negatief dacht. Vandaar dat ook de Aktiegroep geen behoefte voelde zich te verzetten tegen Prof. Ankums voorzitterschap. Overigens, zou iedereen die de Broekmeijer brochure heeft ondertekend een soortgelijk standpunt als Prof. Ankum innemen? Dat zou dan betekenen dat er eigenlijk aan geen enkele faculteit problemen zijn. Is dit niet zo, dan had Broekmeijer aan moeten geven wie of wat hij wel dermate fout vindt, dat hij dergelijke akele uitspraken doet. Maar neen, Broekmeijer gooit alles en iedereen op een grote hoop.

Ferd Crone.

KLEIN en ZIJN

BEURZENBELEID

Een van de meest hardnekkige kwalen van onze economie is wel de inflatie, die vooral de laatste twee jaar alle records heeft gebroken. Het afremmen van de inflatie moest geschieden door "matiging", met name matiging van de loontrekkenden. Het gevolg van dit soort matiging was een zeer minimale reële loonsverhoging het voorlaatste jaar en een reële achteruitgang voor velen dit jaar.

Ondanks deze "matiging" zijn de prijsstijgingen onverminderd doorgegaan. Dit jaar in ieder geval 8 %. Het wordt dan ook wel eens tijd te vermelden dat Nederland van alle EEG-landen de grootste produktiviteitsstijging en de laagste loonstijgingen het afgelopen jaar heeft gekend, terwijl de prijsstijgingen een van de hoogste waren. Dit alles stelt de veelgeroemde "loon-prijsspiraal" wel in een bijzonder vreemd daglicht ! Dat de inflatie de werkende bevolking niet veel goed brengt mag in het bovenstaande duidelijk geworden zijn. Maar ook de studenten ondervinden de gevolgen van de inflatie vaak op niet mis te verstane wijze; de dekanen kunnen hierover hun woordje meespreken.

De prijsstijgingen hebben tot gevolg dat de beursstudenten f 500 meer nodig zullen hebben (1). Indien zij dit niet krijgen, worden zij gekonfronteerd met een reële inkomensachteruitgang. Maar hier blijft het niet bij ! Door de prijscompensatie kregen vele ouders van beursstudenten een hoger bruto-loon. Doordat de LBO-schalen niet aan de prijsstijgingen (2) zijn aangepast, krijgen hun kinderen nu een lagere beurs dan voorheen. (De LBO-schalen zijn inkomensschalen, die als norm gelden bij het bepalen van de hoogte van de beurs). Zo zijn er gevallen bekend van studenten die dit jaar duizenden gulden minder beurs kregen.

Wat een en ander voor gevolg moet hebben op de studie, behoeft weinig toelichting. Xeker zullen velen erbij moeten gaan werken (3). Het is toch eigenlijk een schande dat het inkomen van het merendeel aan de studenten, dat toch al duidelijk onder de minimale bijstandsuitkering lag, nu nog verder achteruit is gegaan.

Om aan deze wantoestanden een eind te maken, en om in ieder geval het effect van de prijsstijgingen op het inkomen van de studenten ongedaan te maken, leggen we staatssekretaris Klein de volgende eisen voor:

- f 500 prokscompensatie NU
- optrekking minimum LBO-schalen tot f 25.000
- compensatie voor iedereen, die dit jaar een lagere beurs heeft gekregen.

Hiertoe zal het nodig zijn dat Klein de studiefinancieringspot, zoals die op de begroting staat drastisch uitbreidt. Maar wat stelt Klein tot nu toe hiertegenover ? Helaas slechts brebbels over de geprivilegeerdheid van de studenten. Verhalen over de gouden toekomst van academici vullen echter de magen van de studenten niet ! Nog afgezien van de vraag of de verhalen wel juist zijn. Dit gepraat gaat voorbij aan het feit dat ook studenten recht hebben op een redelijk inkomen, net als alle andere bevolkingsgroepen in Nederland. Een goed inkomen is nodig om goed en gezond te kunnen eten en om je voldoende te kunnen ontspannen. Indien dit niet kan, heeft dit zonder meer negatieve gevolgen voor de studie. Daarom moeten we Klein duidelijk maken dat dit soort verhalen uit de tijd zijn en dat de huidige beurzen-ellende opgelost moet worden door een uitbreiding van de studiefinancieringspot.

Uitbreiding van de studiefinancieringspot geldt in feite ook voor het nieuwe studiefinancieringsstelsel dat Klein uitgedacht heeft. In het kort komt dit stelsel op het volgende neer.

- f 3.000,- basisstudieloon, waar f 500,- vanaf gaat voor het kollegegeld.

De kinderbijslag vervalt hiermee. Het verschil met de kinderbijslag is, dat bij Klein de hoogte van het studieloon gekoppeld is aan studieprestaties.

- f 3.000,- gift of rentedragende leningen, afhankelijk van het inkomen van de ouders.
- f 1.000,- rentedragende leningen (tegen marktrente) die alle studenten kunnen lenen voor "hun stereoinstallatie", zoals Klein dat zo mooi zegt.

Dit stelsel is, voorzover wij kunnen overzien, een verbetering voor de laagstbetaalde inkomensgroep. Zij krijgen een basisstudieloon van f 6.000,- (een bedrag dat veel te laag is. Volgens een ASVA/CBS onderzoek was dit reeds in 1966 nodig). Daarnaast betekent het verslechteringen voor kinderen van iets minder laagbetaalden. Zij worden geconfronteerd met rentedragende leningen met een rente van waarschijnlijk 8 %. Volgens Klein's adviseurs is dit ter dekking van de inflatie. Nu valt de bek wel wagenwijd open. Eerst wordt de student het slachtoffer van de inflatie doordat de prijsstijgingen, die niet gecompenseerd worden en vervolgens moet hij ook nog een keer met rentedragende leningen boeten voor het feit dat er een hoge inflatie is.

Een ander kwalijk aspect van Klein's plan is de kinderbijslag die komt te vervallen. Niet alleen de koppeling van het basisstudieloon aan de studieprestaties is een ongewenste zaak, maar het meest gevaarlijke is wel dat het een afbraak van de sociale voorzieningen is en zeker in een tijd waarin bepaalde groeperingen een ware hetze voeren tegen de sociale voorzieningen in zijn geheel. Met deze hetze in het achterhoofd vraag je jezelf ongewild af: wie is de volgende ? De werkloze, de bejaarde of de invalide en ga zo maar door. M.i. moet Klein zijn ideeën over de kinderbijslag maar laten varen.

Een van de belangrijkste vragen bij een nieuw studiefinancieringsstelsel is de hoogte van het bedrag en het aantal beursalen. De hoogte van het bedrag is veel te laag, indien we uitgaan van het ASVA/CBS onderzoek 1966. Het aantal beursalen zal eerder af- dan toenemen als Klein wil gaan bwzuinigen op de studiefinancieringspot (dit volgens welingelichte bronnen op het ministerie van Onderwijs).

Dit alles betekent niet veel goeds voor vele studenten, al moet gezegd worden dat het in vergelijking met de plannen van commissie Andriessen minder erg is. Dit kunnen we toch wel als succes van de duizend gulden strijd zien.

Toch is het nodig dat wij Klein duidelijk maken dat verdere verslechteringen van de financiële positie van de student de externe democratisering in gevaar brengen. Verder zijn natuurlijk rentedragende leningen ook geen stimulansen om te gaan studeren.

Waarom externe democratisering ? Omdat een ieder zich zoveel mogelijk moet kunnen ontplooiën en daarom dat onderwijs volgen, wat hij wil en kan. Financiële belemmeringen zullen de net op gang gekomen externe democratisering weer afremmen. Duidelijk moet zijn dat de externe democratisering niet bij de Universiteit moet ophouden. Dit betekent voor de studiefinanciering dat het huidige stelsel verbetert en de studiefinancieringspot uitgebreid moet worden.

Deze visie past meer bij verhalen over solidariteitsmaatschappij en leuzen zoals "verdeling van kennis, macht en welvaart" dan Klein zijn huidige beleid. Hij kan dit allemaal duidelijk maken met concrete verbeteringen. Het is nodig Klein dit duidelijk te maken door actie te voeren tegen verslechteringen van de financiële positie van de student nu en in de toekomst.

(Zie verder pag. 15.)

milieu

en ekonomie

Op verzoek van de redactie wil ik in het kort ingaan op de relatie milieu en ekonomie. De problemen van het milieu zijn zo langzamerhand wel bekend, zodat ik mij zal richten op enerzijds de geschiktheid van de economische theorie voor de analyse van het vraagstuk en anderzijds op de betekenis van het door ekonomen meest aangedragen instrument: de heffing.

In de oude economische publikaties, zoals die van Adam Smith en Quensnay wordt de relatie tussen enerzijds de voortbrenging en de konsumptie en anderzijds de natuur als een vanzelfsprekend en voor de theorie relevant vraagstuk gezien. De beschouwingen van Ricardo en Malthus gaan onder meer uit van de lende grensopbrengsten bij konstante grondoppervlakten voor de landbouw. De natuur werd als een grensstellende faktor gezien voor de verdere groei; de invloed van technologische verandering kreeg nog te weinig aandacht.

In de steeds meer theoretisch-abstracte wordende discussies over waarde en nut in de vorige eeuw viel de natuur weg uit de aandacht. Daarbij kwam natuurlijk dat de industriële revolutie - en meer in het algemeen de technologische ontwikkeling - het besef van afhankelijkheid van de natuur sterk reduceerde. In vele modellen (produktiefunkties e.d.) verdwijnt de natuur als onafhankelijke produktiefaktor en wordt hoogstens ondergeschoven in de homogene gedefinieerde vuilnisbak "kapitaal".

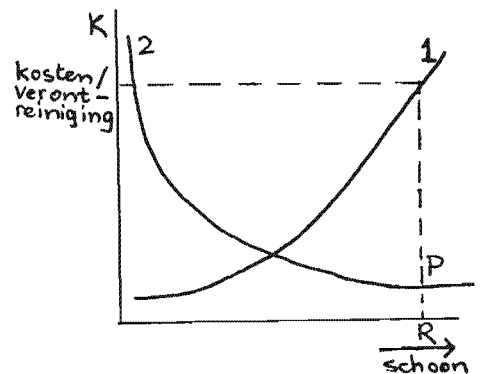
De milieuproblematiek en het Rapport van de Club van Rome hebben thans weer nieuwe aandacht voor de natuur gebracht, blijkens een zeer sterk wassende stroom van economische publikaties. Allerlei modellen en regels lagen a,h,w, in de ekonomie klaar voor gebruik voor deze problemen. Vooral Leontief's input-outputmodel, lineaire programmeringstechnieken en verscheidene regels uit de welvaartstheorie werden geschikt geacht om te worden gehanteerd voor de nieuwe vraagstukken.

De regionale of ruimtelijke ekonomie kreeg mede door de regionale ontwikkelingsvraagstukken en de milieuproblematiek nieuwe impulsen. De vraag kan nu worden gesteld of de eerste golf van antwoorden uit de ekonomie veel heeft opgeleverd. Deze vraag kan worden gedifferentieerd naar ten eerste de theoretische analyse en ten tweede de instrumenten.

analyse

Voor wat betreft de theoretische analyse is te konstaten dat de beschouwingen over externe effecten en het prijsgedrag van de economische subjekten een belangrijke bijdrage leveren aan het inzichtelijk maken van tal van vraagstukken. Toch blijkt de theorie op enkele punten tekort te schieten, met name om de complexiteit van de relaties via en buiten de markt om aan te duiden. Zo blijkt uit Goudzwaard's bekende dissertatie "Ongeprijsde schaarste" een duidelijke vaagheid over de datakrans theorie van Eucken. Hij weet daarmee eigenlijk niet zoveel raad, hoewel de konklusie dat milieuvraagstukken op een terugwerking van het marktproces op de data duiden, wel juist is. Maar daarmee is er nog geen theorie over gevormd. De traditionele ekonomie gaat juist uit van konstante data, althans op korte termijn; milieuvraagstukken handelen evenwel veelal over de lange termijn.

Voorts is er het probleem, waarop o.a. Mishan wees, dat externe effecten in ekonomische zijn volgens de definitie verdwijnen indien ze juist geprijsd zijn opgenomen. Dat wil zeggen indien er geen verschil meer optreedt tussen privaat-ekonomische en sociale kosten. De effecten zijn dan opgenomen in het prijsmechanisme of verstoren althans de optimale sociale allokatie niet meer. In de werkelijkheid kan het evenwel gebeuren, dat er nog wel vervuiling optreedt, hoewel deze een theoretisch juiste prijs heeft. Er is sprake van een "optimale vervuiling" (zie figuur).

- 1= kosten van het terugdringen van de vervuiling;
2= de vervuilinggraad.

Stel dat de beslissers (overheid of markt of beide) komen tot R als optimaal niveau, dan behoort daarbij een kostenniveau van K voor het terugdringen van de vervuiling. Er blijft dan toch nog PR vervuiling over. Wat is daarvan nu de consequentie, bijvoorbeeld voor toekomstige generaties? Of voor gezondheidseffecten in andere landen of die dieren en planten? Welke ekologise ketens worden beïnvloed? Antwoorden op deze vragen kan de ekonomie niet geven, maar het nare is dat de ekonomie zich wel uitlaat over de optimale allokatie terwijl men niets of weinig weet van deze genoemde effecten. Dit is een gelukkige aanleiding om zich open te stellen voor interdisciplinair kontakt.

instrumenten

Indien we nu de instrumenten waarderen, dan beseffen we eveneens dat men, juist door het ontbreken van zicht op de vele interdependenties buiten de markt om, niet alleen mag grijpen naar geijkte traditionele middelen, zoals de heffing. Ekonomisch-theoretisch is dit wellicht het juiste en meest efficiënte middel. theoretisch, althans in de niet bestaande wereld met volledige informatie en rationeel hande-

DUREX

the best there is...

Bestel een Durex shirt of sticker.

T-shirts met Durex opdruk in kleuren op de borst; maten: small, medium, large en extra large; prijs f 7.50.
Durex sticker in hippe kleuren; prijs f 1.50.
Bestellen per postgiro 161275, LRC-Nederland N.V., Industrieweg 15, Leerdam, met duidelijke vermelding van het gewenste.

len zonder controlekosten, als- ook een wereld met bekendheid van substitutie-elasticiteiten. Maar in de werkelijkheid is dikwijls niet in voldoende mate voldaan aan de voorwaarden. Daarom moet men naast de hef- fingen ook denken aan verboden, geboden en zo meer. Een der belangrijkste doelen is, dat "vuile" processen en produkten vervangen worden door schone. Bij een heffing zal er door het kostenverhogende effect een stimulans kunnen uitgaan tot research en substitutie. Het is evenwel de vraag of of de bedrijven dit op korte termijn kunnen realiseren. De heffing- gedachte gaat in theorie uit van beschikbare substitutie- mogelijkheden en een friktie- loze aanpassing, behalve als een absolute vermindering zon- der substitutie wordt nage- streefd. Bij die bedrijven, die-een bedrijfs-ekonomisch gezien- marginale positie heb- ben en tevens ernstig vervui- len (zoals de leerindustrie bij Waalwijk) zal de heffing de laatste faktor kunnen zijn voor op-heffing.

Indien dit het resultaat is van het streven naar een betere socia- le allokatie, hoeft dit niet betreurd te worden, mits de structuurwijziging wordt bege- leid. Het winststreven der bedrijven mag niet ten koste gaan van het milieu.

Dikwijls wordt de relatie mi- lieu en ekonomie ook getrokken in de sfeer van de soort ekono- misch orde. Ik meen dat in elke orde de noodzaak tot zelf- behoud zal leiden tot maatregel- en. Essentiëler is de relatie tussen enerzijds produktiestruk- tuur en technologie en anderzijds de milieuvraagstukken. Maar wel is het zo dat de ekonomische orde bepaalt op welke wijze de vervulling wordt tegengegaan. In elk systeem zal er in ieder geval een beperking van de pro- duktie- en konsumptievrijheid mee gepaard gaan.

Amsterdam, 1 november 1973
J.C. Lambooy.

MEDEDELING

Afscheidsreceptie Prof. Hennipman.

Zoals u bekend is zal Prof. Dr. P. Hennipman per 1 jan. a.s. de Faculteit verlaten. Nu Prof. Hennipman heeft laten weten geen afscheidscollege te zullen geven, zal een afscheids- receptie worden georganiseerd op vrijdag 18 januari om 16.00 u in zaal 4275, Burg. Tellegenhuis.

C.D. Jongman,
Voorzitter.

De konkrete daden die we ook nu van Klein verlangen zijn:

- f 500 orijscmpensatie NU
- optrekking minimum LBO-schalen tot f 25.000,-
- compensatie voor iedereen, die dit jaar een lagere beurs heeft gekregen.

(1)	studiejaar	maximum ministerie	maximum studenten consumptieindex
	1966/'67	f 4.000	f 4.000
	1968/'69	f 4.450	f 4.520
	1970/'71	f 4.750	f 5.010
	1972/'73	f 5.660 (zonder	f 6.060
	1973/'74	f 6.130 kollegegeld)	f 6.630 (prognose ASVA)

(3)

De achteruitgang in de toelage die hiervan het gevolg is, moet aangevuld worden, wil de student in staat zijn zijn studie op redelijke manier te volgen. Maar hoe? Moeten de ouders of de student de armoede dragen?

De respondenten geven als alternatieve inkomstenbron het volgende op:

1. (meer) loonarbeid	42 %
2. ouders vragen	38 %
3. lenen	4 %
4. bezuinigen	12 %
5. niet van toepassing	4 %

Zoals blijkt is 38 % van plan de ouders om een extra bijdrage te vragen. 80 % daarvan zegt echter, er weinig vertrouwen in te hebben en denkt in tweede instantie aan loonarbeid.

(2) BELASTBAAR INKOMEN

tot	14.000
16.000 - 17.000	
21.000 - 22.000	
26.000 - 27.000	
31.000 - 32.000	
36.000 en hoger	

ACHTERSTAND LBO-SCHAAL IN '73/'74 t.o.v. 1966/1967

2.700
1.900
1.900
2.000
1.800
1.700

Deze gegevens zijn ontleend aan "zwartboek beurzen" van de ASVA (11.12.'73). De ASVA schrijft daarin dat dit geen representatieve proef is, maar de resultaten van een bliksemonderzoek. Desondanks geeft het een aardige indicatie. Het Zwartboek is te koop op kamer 2163 voor 25 cent.

Maarten Veraart.

AIESEC

AIESEC is de afkorting van Association internationale des Etudiants et Sciences Economiques et Commerciales.

- wordt door studenten bestuurd
- is een organisatie zonder winst oogmerk.
- is volledig non-politiek.
- is vertegenwoordigd aan meer dan 350 universiteiten in 48 landen.

Wat doet AIESEC:

Het kiezen van de juiste student door middel van een computer.

Het regelen van visa en werkvergunningen.

De administratieve behandeling van de gehele uitwisseling.

Het verzorgen van de huisvesting van de stagiaire.

Het organiseren van een ontvangstprogramma, waardoor de stagiaires een inzicht kunnen krijgen in de levenswijze van het ontvangsland.

Ook dit jaar organiseert AIESEC-Amsterdam weer haar internationale stage-uitwisselingsprogramma. Diegenen, die middels de AIESEC een goed betaalde stage in het buitenland willen lopen, dienen zich zo snel mogelijk op te geven. Sluitingsdatum van de inschrijving is 25 januari 1974.

De AIESEC kan zorgen voor stages in bijna alle landen van de wereld, en in duur varieërend van zes weken tot achttien maanden. De AIESEC is bereikbaar op maandag-, woensdag-, en vrijdagmiddag tussen 15.00 en 17.00 u. op het MAUPOLEUM, kamer 3369.

AIESEC,
Ad Dijkstra.

-De Faculteitsraad heeft besloten dat de vergaderingen van alle organen van onze faculteit (met uitzondering van die van het dagelijks bestuur) in het vervolg ad valvas dienen te worden aangekondigd. Het bestuur wil u langs deze weg verzoeken daarvoor zorg te dragen.

-Buluitreiking doctoraal-examen. T.g.v. art. 11 andere regelingen E 12 van de wet op het W.O. kunnen naast hoogleraren/lectoren ook medewerkers in vaste dienst lid zijn van een commissie doctoraal-examen. Voor het komende jaar zal voor de buluitreiking een rooster worden samengesteld waarbij iedere commissie zal bestaan uit 2 hoogleraren/lectoren en 1 medewerker. In het algemeen vinden de buluitreikingen plaats de laatste vrijdag van de maand om 16.30.

Faculteits mededelingen

-Drs. Meijs en Drs. van Slijpe zijn tegenover de Universitaire Voorbereidingscommissie Aanvullende Opleidingen aangewezen als contactpersonen die namens onze faculteit kunnen spreken over de problematiek inzake de inadequate vooropleidingen.

-Prof. van Philips is benoemd tot vaste plaatsvervanger van de voorzitter van onze faculteit.

-De Faculteitsraad heeft Prof. Ankm benoemd tot voorzitter van de faculteit per 1 jan. 74. Prof. Jongman zal per die datum zijn functie neerleggen.

-De Onderwijscommissie heeft de onderwijsprogramma's 73/74 van de vakgroepen Bedrijfseconomie en Bedrijfsinformatica en Accountancy goedgekeurd.

-Op het faculteitsbureau, kamer 2149 ligt ter inzage het z.w.o. beurzenprogramma 1974 voor wetenschappelijk onderzoek in het buitenland. Het betreft de volgende soorten beurzen, bestemd voor diegenen die een doctoraal-examen hebben afgelegd:

-Eveneens ligt ter inzage op kamer 2149: "statistiek der ingeschrevenen", cursusjaar 71/72 van de afdeling Statistiek van de Dienst Algemene Zaken.

Z.W.O. stipendia, voor diegenen die gepromoveerd zijn of binnenkort zullen promoveren (duur 12 maanden).

Z.W.O. stagebeurzen, duur 3 à 10 maanden.

korte studiereizen, max. 3 mnd. Informatica-beurzen, een aparte circulaire hierover is verkrijgbaar bij het Z.W.O.

EKONOMEN

**ONDER EEN DAK MET
uw instituut/collegezalen
vindt u een grote sortering
boeken op economisch gebied**

BRINKMAN'S

boekhandel

2e ETAGE

kamer 2386 2388

Burg. Tellegenhuis

Jodenbreestraat 23

Tel. 525 4024